

БИБЛИЈА

- Реч Библија потиче од грчке речи та **biblia**, што значи књиге.
- Други назив за Библију је **Свето писмо**. (писмо = запис)
- Она је **света књига за Јевреје и за хришћане**.
- Изникла је из усменог предања и већина аутора је непозната.
- Било је потребно више од хиљаду година да Свето писмо постане књига у данашњем облику.

🌐 Библија је најпревођенија књига на свету и доступна је на хиљадама језика и дијалеката.

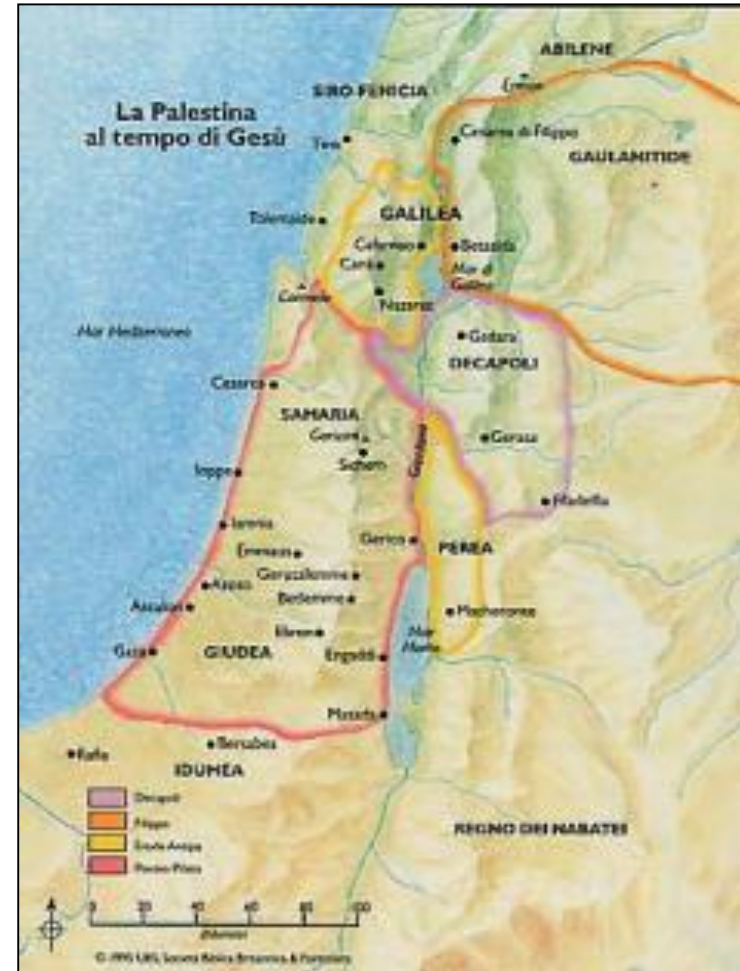
	Стари завет (39 књига)	Нови завет (27 књига)
Настанак	Први миленијум пре нове ере	Први векови нове ере
Тема	Савез између Бога и Јевреја	Савез богочовека Исуса Христа са људима
Језик	Хебрејски	Старогрчки
Законске књиге	Петокњижје Мојсијево	Јеванђеља: по Матеју, Марку, Луки и Јовану
Историјске књиге	Историја јеврејског народа	Дела апостола
Поучне књиге	Моралне поуке, мудрости, слављење Бога	Апостолске посланице (писма)
Пророчке књиге	Књиге 4 велика и 12 малих пророка	Апокалипсис (Откровење Јованово)

Земља библијска: Палестина

Земља трију великих светских религија:
јудаизма, хришћанства и ислама.

Налази се у срцу Средњег истока.

- На западу је Египат на Нилу
- На истоку су Асирија и Вавилонија на Тигру и Еуфрату

Први преводи на старословенски и српски језик

9. век

Ћирило и Методије су превели на старословенски језик Псалтир и делове Новог завета потребне за богослужење.

Ћирило и
Методије

19. век

Први пут је на српском језику објављено цело Свето писмо: **Стари завет у преводу Ђуре Даничића, а Нови завет у преводу Вука Стефановића Караџића.**

Вук Караџић

МИТ О ПОТОПУ – кратак садржај

Бог, видећи да је свет испуњен злом, насиљем и поквареношћу, одлучује да казни човечанство великим потопом. Једино је Ноје праведан и честит човек, па му Бог наређује да сагради барку у коју ће сместити своју породицу и по један пар свих животињских врста.

Потоп траје четрдесет дана и ноћи, а вода прекрива целу земљу. После повлачења воде, Ноје пушта гаврана и голуба како би сазнао да ли се земља осушила. Када се голуб врати са маслиновом гранчицом, Ноје схвата да се живот обнавља. По изласку из барке, приноси жртву Богу, који склапа савез са људима и као знак тог савеза поставља дугу на небу.

Мит о Потопу један је од најпознатијих библијских текстова. Његова порука о победи добра над злом, вери, нади и новом почетку има универзално значење и снажно је утицала на светску књижевност, уметност и културу.

Еп о Гилгамешу – у оба дела јавља се мотив великог потопа и спасавања човека у лађи. Разлика је у томе што је у Миту о Потопу наглашена Божја казна и савез са човеком, док је у Епу о Гилгамешу потоп део старомесопотамског мита.

“И рече Господ Ноју: уђи у ковчег ти и сав дом твој; јер те нађох праведна пред собом овога вијека.”

Нојева барка

Шта и данас симболише Нојева барка?

- ✓ уточиште и сигурност у тешким временима;
- ✓ спас од опасности и катастрофа;
- ✓ наду и нови почетак
- ✓ породицу као место заштите

Да ли данас човечанству треба „нова Нојева барка“? Ако да, шта би она представљала?

Данашња Нојева барка није дрвени брод, већ све оно што чува човека, његове вредности и живот од „потопа“ савременог света.

Дом – уточиште у свету испуњеном неизвесношћу
Школу и образовање – простор у коме се чувају знање, вредности и култура.
Културно наслеђе – чување језика, књига, уметности и традиције за будуће генерације.

Гавран

“И пусти Ноје гаврана, који једнако одлијеташе и долијеташе докле не пресахну вода на земљи.”

Према библијском тексту, Ноје је најпре пустио гаврана, а затим голуба, јер те две птице имају различите особине.

Зашто прво пушта гаврана?

Шта гавран симболише?

- ❖ Присети се народне епске песме: “Бој на Мишару”
- ❖ Прочитај песму Е.А. Поа “Гавран”

Гавран је снажна птица која се храни стрвином. После потопа могао је да преживи хранећи се остацима који су плутали по води, па није био поуздан показатељ да ли се живот на копну обновио. Зато се у тексту каже да је гавран одлетао и враћао се док се вода није повукла.

Гавран је птица злослутница која доноси лоше вести.

Голубица

“ И пред вече врати се к њему голубица, и гле, у кљуну јој лист маслинов, који бјеше откинула; тако позна Ноје да је опала вода са земље.”

Голуб је, с друге стране, мирна птица која не може да живи на води нити да се храни лешевима. Њему је било потребно суво тло и вегетација. Зато је Ноје управо преко голуба могао да сазна да ли се земља осушила.

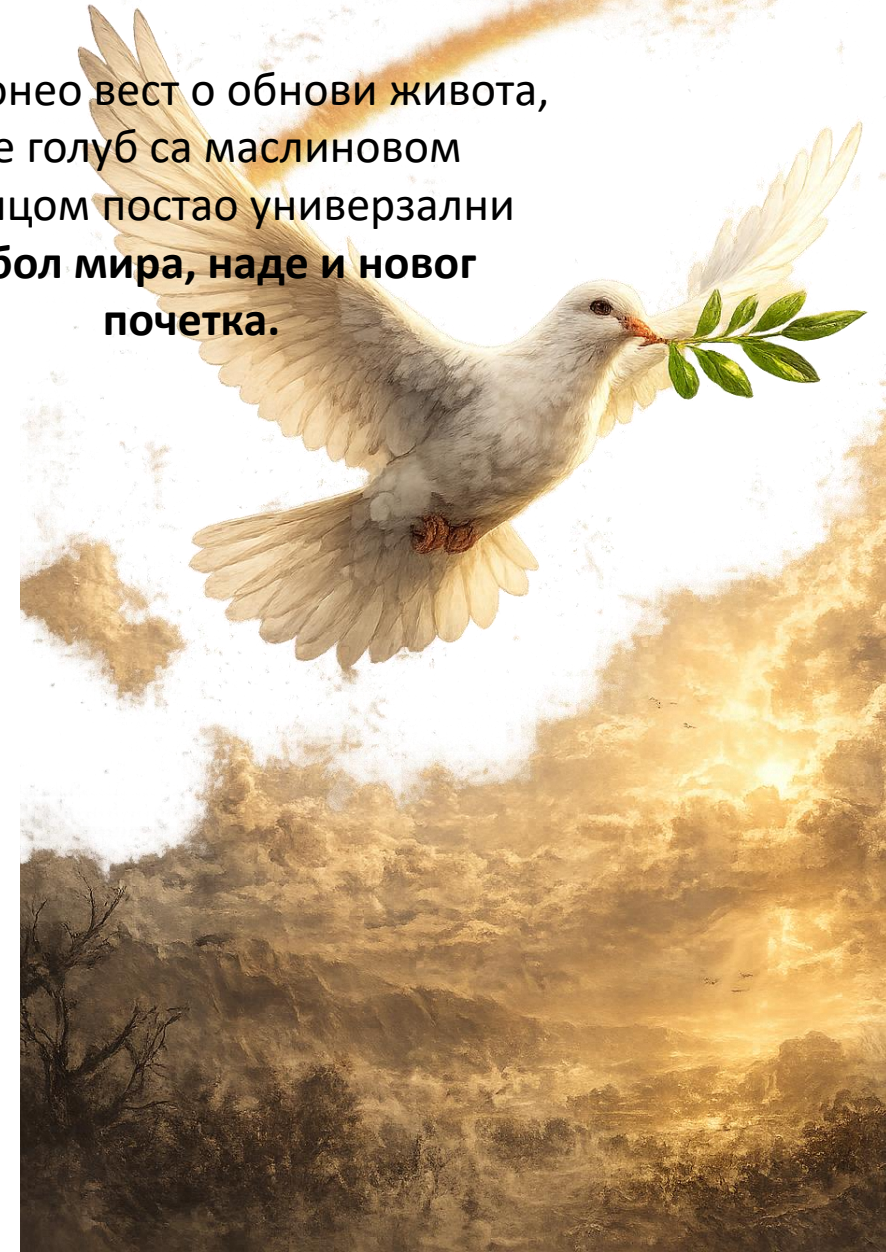
Колико пута шаље голуба?

1. голуб се враћа јер нема где да слети.
2. враћа се са маслиновом гранчицом, што је знак да се природа обнавља.
3. више се не враћа, јер је пронашао место за живот.

Голуб није донео било коју гранцицу. Донео је **маслинову гранцицу** јер она симболизује живот који се обнавља, мир после страдања и наду да је могућ нови почетак.

Шта симболише голуб са маслиновом гранчицом?

Голуб донео вест о обнови живота, па је голуб са маслиновом гранчицом постао универзални **симбол мира, наде и новог почетка.**

Дуга

"Метнуо сам дугу своју у облаке,
да буде знак завјета између мене
и земље."

Један је од најважнијих симбола у библијској причи. Представља Божји савез са човеком и обећање да се потоп више никада неће поновити. Зато је дуга симбол: мира, наде, поверења између Бога и човека.

Јеванђеље

Реч јеванђеље значи **блага, радосна вест**.

Централна личност сва четири Јеванђеља је Исус Христос.

**Мирослављево
јеванђеље, 12. век**

Нови завет је други део Библије и садржи 27 књига. У њему се говори о животу, учењу, страдању, смрти и васкрсењу Исуса Христа, као и о настанку првих хришћанских заједница.

На почетку Новог завета налазе се четири јеванђеља, која описују живот и дело Исуса Христа:

Јеванђеље по Матеју

Јеванђеље по Марку

Јеванђеље по Луки

Јеванђеље по Јовану

Иако говоре о истим догађајима, свако јеванђеље има свој начин приповедања и наглашава различите аспекте Христовог живота и учења.

Беседа на гори

- У Јеванђељу по Матеју, у главама 5–7.
- Представља најпознатији и најцеловитији Исусов говор.

Коме је беседа упућена?

Исус је беседу упутио својим ученицима, али и окупљеном народу. Његове поруке намењене су свим људима.

Блаженства:

- простодушност („Благо сиромашнима духом...“),
- угњетеност („Благо онима који плачу...“),
- благост („Благо кротким...“),
- потлаченост („Благо гладним и жедним правде...“),
- милостивост („Благо милостивим...“)
- чистота („Благо оима који су чистога срца...“) итд.

Хришћани су, по овим начелима, личности које су апсолутно предане Богу, и које, без обзира што су у овом животу на губитку, што су угњетаване, прогањане, према другима су кротке и милостиве.

Сматра се да су у проповедима, познатим као Беседа на гори, садржана основна начела Христовог учења, на којима би требало да почива целокупно хришћанство.

БЕСЕДА НА ГОРИ

Јеванђеље по Матеју (5–7)

Један од најзначајнијих Христових говора у којем износи основне вредности хришћанства и учи човека како да живи праведно, у љубави, милосрђу и миру.

БЛАЖЕНСТВА

Исус набраја ко су истински „блажени” (срећни и благословени):

Благо сиромасима духом,
јер је њихово царство небеско.

Благо ожалашћенима,
јер ће се утешити.

Благо кротким,
јер ће наследити земљу.

Благо онима који гладују и жеде правде,
јер ће се наситити.

Благо милостивима,
јер ће бити помиловани.

Благо чистима срцем,
јер ће Бога видети.

Благо миротворцима,
јер ће се синови Божји назвати.

Благо прогнанима правде ради,
јер је њихово царство небеско.

НАЈВАЖНИЈЕ ПОРУКЕ

Љубите своје ближње,
али и своје непријатеље.

Праштајте, као што је
и вама опроштено.

Чините добро, али не да би
вас људи видели и хвалили.

Молите се у тајности,
а не да би вас други видели.

Не осуђујте друге да
не бисте били осуђени.

Уска су врата и тесан пут који
води у живот.

„Како хоћете да чине вама људи,
чините и ви њима.”
(златно правило)

СИМБОЛИКА

СО ЗЕМЉИ

Со чува храну од кварења.
Исус поручује да човек треба
да чува моралне вредности
и да буде добар пример
другима.

СВЕТЛОСТ СВЕТУ

Светлост показује пут другима.
Човек треба да својим добрим
делима осветљава света око
себе и да буде пример
доброћудности и истине.

ГОРА

Гора је место узвишености,
блискости са Богом и откривења
важних истина.

УСКА ВРАТА И ТЕСАН ПУТ

Пут добротe, поштења и вере
није лак, али води у истински
и вечни живот.

УНИВЕРЗАЛНА ПОРУКА

Беседа на гори није само
верски текст, већ и универзални
морални кодекс. Њене поруке
о љубави, праштању, миру,
правди и милосрђу важне су
и данас, за све људе.

„Благо миротворцима, јер ће се синови Божји назвати.” (Матеј 5, 9)

Нови завет

Страдање и васкрсење Христово

Одломак Страдање и васкрсење Христово, за хришћански свет, једна је од најпотреснијих прича, али истовремено и најрадоснијих.

МОТИВ ИЗДАЈЕ - ЈУДА

“Тада видјевши Јуда издајник његов да га осудише, раскаја се... И бацивши сребрнике у храму изађе, и отиде те се обеси.”

Јуда – један од 12 апостола, ученика Христових.

Његово име је синоним за издају.

Није издао само човека, издао је и Бога.

Покајање које је уследило је неискрено, на шта указује чин самоубиства.

И данас се за издајника каже да је Јуда, а у неким од најзпознатијих замисли и представа пакла, Јуда и издајници испаштају најтеже муке.

Мотив издаје у српској народној књижевности нарочито је изражен у песмама косовског циклуса.

Присети се песме “Кнежева вечера”!

Упореди Вукову издају са Јудином.

Суђење

На суђењу Христ се неће бранити, зато што је свестан да је криво осуђен и да је његова улога да страда за људски род.

Понтију Пилату је јасно да је Христ невин и да су га предали само из зависти, чак се диви његовој трпељивости и снази исказаној ћутањем. Понтије Пилат оставља Јеврејима да одлуче коге ће помиловати, а кога осудити – **Христа или Вараву** (данас се израз бараба, који потиче од овог имена, употребљава у погрдном значењу). Када их Понтије Пилат упита за шта је Христ крив, окупљени јеврејски народ ће само повикати: „**Да се разапне!**“, што римском намеснику јасно казује да они немају прави разлог да га осуде.

Гест прања руку Понтија Пилата прати и значење његових речи: „Ја нисам крив у крви овог праведника“. Наиме, Понтије Пилат тим чином скида кривицу са себе. И дан-данас израз опрати руке од нечега значи скинути кривицу са себе.

Прање руку

“Ја нијесам крив у крви овог праведника: ви ћете видјети.”

Понтије Пилат

**Одбија да прихвати одговорност за проливање невинне крви.
Жели формално да остане чист.**

Од суднице до Голготе

Након осуде, римски војници сурово ће се ругати Христу. Исплеће му венац од трња и ставити на главу, као цару јудејскоме. Они ће га пљувати и тући по глави, даће му да пије сирће помешано са жучи. Снагу да све издржи, иако то није експлицитно исказано, Христ проналази у дубокој вери у своје учење и уверењу да страда за спас целог људског рода. Христу се ругају чак и хајдуци који су били ту разапети истог дана и часа. Једине речи које ће Христ изговорити на крсту су: „ Боже мој! Боже мој! Зашто си ме оставио?“

Изругивање и мучење

“И оплетавши вијенац од трња метнуше му на главу, и дадоше му трску у десницу; и клекнувши на кољена пред њим ругаху му се говорећи: здраво цару Јудејски!

И пљунувши на њ узеше трску и бише га по глави.”

Исусов крст

“ И излазећи нађоше човјека из Кирина по имену Симона и натјераше га да му понесе крст.”

Голгота

- Гора поред Јерусалима.
- На арамејском језику значи: **место лобање.**
- Данас голгота симболише патњу, страдање.
- Пример српске голготе – повлачење преко Албаније у Првом светском рату.

Распеће

“Ако си син Божиј, сиђи с крста!”

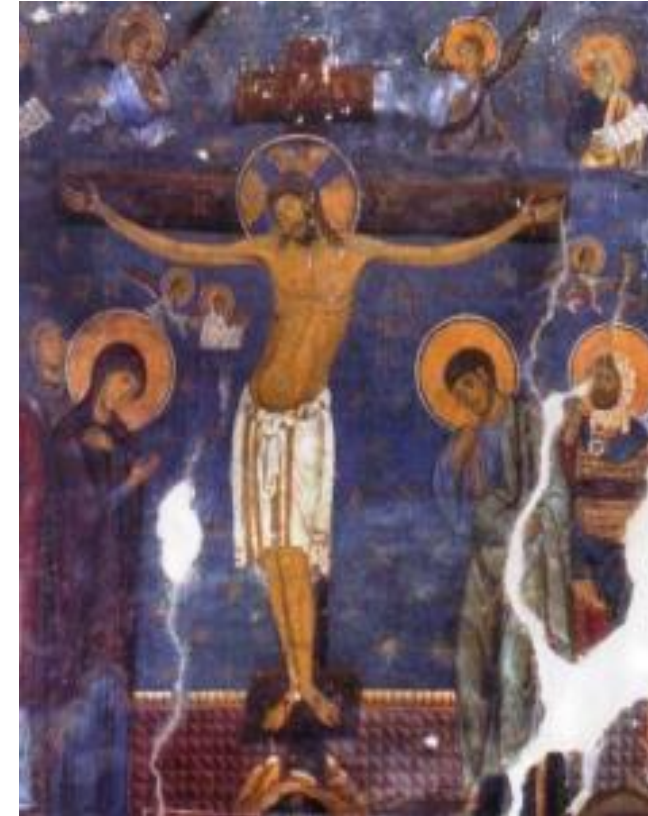
Његови непријатељи су му се ругали као на смрт осуђеном цару израиљском, не схватајући какве је природе његово царство.

“Боже мој, Боже мој, зашто си ме оставио?”

Умирући, Христос је проживео агонију сваког човека — одвојеност од Живота, богоостављеност.

“И гле, завијес црквени раздрије се на двоје од горњег краја до доњег; и земља се потресе, и камење се распаде...”

У тренутку Христове смрти природа се побунила против неправде, искварености и зла.

Фреска из манастира
Студенице, 13. век

Васкрсење

Римске власти, иако су Христа сматрале лажом, ипак велику пажњу посвећују чувању његовог гроба, пошто је Христ поручио да ће после три дана васкрснути из гроба. То нам говори да ни они више нису сигурни у својој невери, зато предузимају посебне мере да се гроб затвори, тобож плашећи се да не буде опљачкан.

Радосну вест о Христовом васкрсењу Марији Магдалени и девици Марији донеће анђео, а оне ће ту вест пренети даље његовим ученицима.

Христ својим ученицима поручује да преносе његово учење и да покрштавају народ, а он ће бити с њима до свршетка века и времена.

Анђео – весник васкрсења

“И гле, земља се затресе врло; јер анђео Господњи сиђе с неба, и приступивши одвали камен од врата гробнијех и сјеђаше на њему.”

Обраћање мирносицама

“И анђео одговарајући рече женама: не бојте се ви ; јер знам да Исуса распетога тражите. Није овде јер устаде као што је казао.”

Христово обраћање ученицима

“Идите дакле и научите све народе крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа, учећи их да држе све што сам вам заповједио...”

